

Utdannings- og
forskningskomiteen

www.nfunorge.org
Youngstorget 2B, 0181 Oslo
Postboks 8954, Youngstorget,
0028 Oslo
Telefon: 22 39 60 50
Telefaks: 22 39 60 60
E-post: post@nfunorge.org
www.facebook.com/NFUorge

06.01.2022

Høring om representantforslag om helhetlig ungdomsskolereform

Det vises til representantforslag 18 S (2021-2022) om en helhetlig ungdomsskolereform.

Norsk Forbund for Utviklingshemmede (NFU) er en menneskerettsorganisasjon, som arbeider for full deltakelse og likeverd, og mot diskriminering. NFU skal ivareta interessen til mennesker med utviklingshemming og deres familier, overfor sentrale, regionale og lokale myndigheter. NFU har ca. 8500 medlemmer.

NFU vil fortelle historien om Julie. Hun er 16 år, og gikk ut av ungdomsskolen i juni 2021. Julie har Downs syndrom, og er en av veldig få personer med utviklingshemming som har avsluttet grunnskolen med karakterer i de fleste fag. For de fleste 15-16-åringer er det en selvfølge at de skal få karakterer og avslutte grunnskolen med et vitnemål. For Julie har det ikke vært noen selvfølge, og det har vært en tøff kamp for foreldrenes hennes, for at hun skal få det.

Julie har behov for tilrettelegging av opplæringen for at hun skal få tilsvarende utbytte av opplæringen som medelevene sine. Opplæringen hun har fått har aldri vært helt i tråd med anbefalinger fra PPT, men hun fikk likevel ganske god tilrettelegging og oppfølging i 9. klasse, etter at foreldrene hadde kjempet for det i hele 8. klasse. Hun gikk ut av 9. klasse med karakteren 3 og 4 i alle fag.

Da hun begynte i 10. klasse snudde skolen igjen, og mente at hun fikk for mye tilrettelegging. Organiseringen av opplæringen ble derfor endret, og opplæringen ble mindre tilrettelagt enn året før. Likevel gikk hun ut av 10. klasse med stå-karakterer i alle fagene hun hadde.

Historien om Julie er på mange måter en solskinnshistorie, fordi hun tross alt avsluttet grunnskolen med karakterer. De fleste personer med utviklingshemming får aldri mulighet til å jobbe mot karakterer. Det er ofte lave eller ingen forventninger til deres utviklingsmuligheter og videre karrieremuligheter, og både PPT og skole legger uten videre til grunn at det ikke kan forventes høyere måloppnåelse enn grunnkompetanse.

I en forskningsartikkel fra 2021, av Anders Gustavsson, Christian Wendelborg og Jan Tøssebro, ved NTNU samfunnsforskning, dokumenteres det at det foreligger et

«hidden curriculum» for elever med utviklingshemming i videregående opplæring.¹ Det vil si at opplæringen som gis til elever med utviklingshemming i videregående skole er preget av at det forventes at elevene går ut i et kommunalt omsorgstilbud med uføretrygd etter videregående opplæring, i stedet for at elevene får opplæring som forbereder til deltakelse i arbeidslivet. Selv om denne artikkelen bygger på forskning fra videregående skole er det ingen grunn til å tro at situasjonen er annerledes i ungdomsskolen.

Dette gjør at historien om Julie får en bismak. Tenk hva Julie kunne ha oppnådd hvis opplæringen hun fikk hadde vært preget av høye forventninger til hennes prestasjoner, utviklingsmuligheter og karrieremuligheter. Tenk hvis skolen ikke hadde endret tilretteleggingen av opplæringen i 10. klasse, og tenk hvis hun fra første dag i 8. klasse hadde fått tilrettelegging i tråd med anbefalingen fra PPT. Det er ikke vanskelig å se for seg at hun kunne fått både middels og høy måloppnåelse i alle fag, og dermed bedre utsikter til deltakelse i arbeidslivet senere.

Forskningsartikkelen fra Gustavsson, Wendelborg og Tøssebro viser at strukturelle utfordringer i videregående opplæring bidrar til lav yrkesdeltakelse for personer med utviklingshemming. NFU legger til grunn at tilsvarende strukturelle utfordringer finnes i ungdomsskolen, og at arbeidet for å øke yrkesdeltakelsen for personer med utviklingshemming må begynne allerede i grunnskolen. Vi er derfor positive til at det er foreslått en helhetlig ungdomsskolereform.

Det er særlig positivt at det er trukket frem at opplæringen må være god, variert, tilpasset og tilrettelagt, samt at lærerne må ha høye forventninger til at elevene kan klare oppgavene. Som påpekt av forslagsstillerne er det særlig viktig med høye faglige forventninger til blant annet elever med spesialundervisning.

Vi vil understreke at reformen må omfatte alle elever, uavhengig av funksjonsevne. Også de elevene som har aller svakest faglige resultater, og som kanskje ikke kan oppnå karakterer, slik som Julie gjorde, må få et opplæringstilbud preget av god og tilrettelagt opplæring og høye forventninger fra lærerne. For disse elevene er god tilrettelegging og høye forventninger særlig viktig for at eleven skal få utnyttet sitt potensiale fullt ut. Selv om noen elever ikke kan oppnå karakterer erfarer våre medlemmer at læringspotensialet ofte er mye større enn det skolen og PPT legger til grunn. Videre karriere- og yrkesmuligheter blir dermed begrenset av disse fordommene.

Slik forslaget er fremmet har vi tro på at en ungdomsskolereform kan bidra til at flere elever med utviklingshemming kan fullføre ungdomsskolen med mer fagkunnskap og karakterer, og at flere får utnyttet sitt potensiale fullt ut. Dette legger et viktig grunnlag for videre utdannings- og karrieremuligheter, og vil være grunnleggende for å øke yrkesdeltakelsen for personer med utviklingshemming. Vi forutsetter på dette grunnlaget at reformen gjennomføres i tråd med intensjonene til forslagsstillerne, slik at alle elever omfattes av den helhetlige reformen, inkludert elever med ulik grad av utviklingshemming.

---

¹ <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/bld.12418>